

Pesukei D'Zimra - The Everyday Hallel

I. Getting Ready for Davening with...Davening

1. תלמוד בבלי - מסכת ברכות דף לב עמוד א

דרש רבי שמלאי: לעולם יסדר אדם שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך יתפלל. מנלן - ממשנה דכתיב ואתחנן אל ה' בעת ההיא; וכתיב ה' אלקים אתה החלת להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, וכתיב בתריה אעברה נא ואראה את הארץ הטובה וגו'

2. ערוך השולחן - אורח חיים סימן נא סעיף א

ולפיכך אנחנו קודם ק"ש ותפלה מסדרים שבחו של מקום בפסוקי דזמרה שאמר דוד המלך ע"ה בסוף תהלים מן תהלה לדוד עד כל הנשמה שיש שם הלולים הרבה

3. תלמוד בבלי - מסכת ברכות דף לא עמוד א

תנו רבנן: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה (ולכן נהגו לומר פסוקי דזמרה ואשרי קודם תפלה - תוספות)

4. תלמוד בבלי - מסכת ברכות דף לב עמוד ב

חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת. מנא הני מילי? אמר רבי יהושע בן לוי: אמר קרא אשרי יושבי ביתך. (ולפיכך תקנו לומר זה הפסוק קודם תהלה לדוד - תוספות)

II. The Key Line

5. תלמוד בבלי - מסכת ברכות דף ז עמוד ב

אמר רבי אלעזר אמר רבי אבינא: כל האומר "תהלה לדוד" בכל יום שלש פעמים - מובטח לו שהוא בן העולם הבא. מאי טעמא? אילימא משום דאתיא באל"ף ב"ת - נימא "אשרי תמימי דרך" דאתיא בתמניא אפין! אלא משום דאית ביה "פותח את ידך" - נימא הלל הגדול דכתיב ביה: "נתן לחם לכל בשר!" אלא: משום דאית ביה תרתי.

6. רבינו יונה על הרי"ף - מסכת ברכות דף כג עמוד א

וכיון שעיקר אמירתו הוא מפני זה הפסוק להודיע גבורותיו של הקב"ה שהוא זן מקרני ראמים ועד ביצי כנים אומרים הגאונים שצריך לכיון באמירתו ואם לא כוון צריך לחזור ולאמרו פעם אחרת ונראה שאע"פ שלא כוון בכולו כיון שכיון בפסוק של פותח את ידך סגי ליה בהכי כיון שעיקר האמירה היא בעבור זה הפסוק. מפי מורי הרב נר"ו:

7. שולחן ערוך - אורח חיים סימן נא סעיף ז

צריך לכיון בפסוק פותח את ידך ואם לא כוון, צריך לחזור ולאמרו פעם אחר

8. משנה ברורה - סימן א ס"ק יג

ואין די באמירה אלא שיתבונן מה שהוא אומר ויכיר נפלאות ה' וכן מה שאמרו בגמרא כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב ג"כ באופן זה.

III. Hallel vs. Pesukei D'zimra

9. תלמוד בבלי - מסכת שבת דף קיח עמוד ב

אמר רבי יוסי יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני והאמר מר הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף! כי קאמרינן בפסוקי דזמרא.

10. רש"י - שם

הרי זה מחרף ומגדף - שנביאים הראשונים תיקנו לומר בפרקים לשבח והודיה, כדאמרינן בערכי פסחים (ק"ז, א), וזה הקורא תמיד בלא עתה אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ. פסוקי דזמרא - שני מזמורים של הלולים הללו את ה' מן השמים הללו א-ל בקדשו.

11. בית הבחירה (מאירי) - מסכת שבת דף קיח עמוד ב

הקורא הלל בכל יום הרי הוא כפורק עול מן התפלה שהלל לא נתן אלא להודאה על מה שעבר באיזה נס או באיזה גאלה וכל שקובעו בכל יום דומה כמי שאין לו לצעוק ולהתפלל לזמן העומד או להבא ועל דבר זה הוא קוראו מחרף. וי"מ הטעם שמתוך שאומרו תמיד ושלא בטעם אינו מרגיש להתעורר עליו בימים שנקבע בו להודאה על הנסים שארעו בהם ויבא מזה להכחיש בהם... אבל פסוקי דזמרה והוא מתהלה לדוד עד סוף תלים מצוה לאומרם בכל יום:

12. מהרש"א - חידושי אגדות מסכת שבת דף קיח עמוד ב

משום דהלל נתקן בימים מיוחדים על הנס לפרסם כי הקב"ה הוא בעל היכולת לשנות טבע הבריאה ששינה בימים אלו ונמצא מי שאומרו בכל יום לא יתפרסם אומרו על הנס גם בימים הראוים לפרסם נסי הש"י וה"ז כמחרף ומגדף שאין בידו חלילה לשנות טבע הבריאה ומשני בפסוקי דזמרה כפירש"י ב' מזמורים של הלולים כו' דאינן באים לפרסם נסיו אלא שהם דברי הלול ושבח דבעי בכל יום כדאמר' לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל וק"ל:

13. רבינו יונה על הרי"ף - מסכת ברכות דף כג עמוד א

מפני שעיקר קריאת ההלל הוא על כל צרה וצרה שלא תבא על הצבור [פסחים ק"ז, א] ואנו אומרים אותו באותה שעה כמו שאמרו דוד על הצרות שעברו עליו וכשאומר אותו בכל יום נראה כמי שאומר שאין הקב"ה עושה נפלאות בכל יום ולפיכך קורא הנסים שעברו כבר ונמצא שמחרף ומגדף כלפי מעלה אבל תהלה לדוד שיש בו ג"כ מהעתיד וממה שעושה בכל יום אמרו שיאמר אותו בכל יום ומובטח לו שהוא בן העוה"ב

14. משך חכמה - פרשת בחקותי פרק כו פסוק ד

ההנהגה הנסיית היא אינה תכליתית, שהשם ברא העולם שתתנהג באופן הטבעי, אשר היא בת אלקים וכל תכיל. שמדתה יכול להיות באופן ברכה נפרצה ואושר מרובה עד בלי די. רק באופן שאם יכיר האדם כי היא איננה רק השגחה פרטית על כל פרט, והטבע הוא רק נסים רצופים, אשר מתרגל עין הרואה, וכאשר ילך האדם בדרכי השם במישור, גם באופן טבעי יוכל להתברך... ולמען שלא יטעה האדם וישכח בורא ומסדר ומשגיח מהטבע, ויחשוב לרוב הרגלו כי הטבע היא בעצמה, להפרידה מיוצרה - לכן יש נסים, אבל אינם תכליתיים, והנסים הוא רק להעיר לבות בני אדם על מפעלות הבורא ב"ה בטבע, כי היא ידו והשגחתו הטהורה. לכן (שבת קיח, ב): 'הקורא הלל בכל יום' - שמורה שראוי להודות רק להנך פעולות של דרך נס, אבל מפעלות הטבע אין צריכים להיוצר אחרי שבראן - 'הרי זה מחרף ומגדף'. אבל 'כל האומר תהלה לדוד בכל יום' - שזה מדבר על מפעלות סדור הטבעי אשר בכל יום, כמבואר - 'מובטח שהוא בן העולם הבא' (ברכות ד, ב).

והנה על דרך נס בלתי סדור הטבעי, אינו מן הפלא, כמו מן וכיוצא בזה. אבל הענין הנפלא בהטבע הוא ההזנה התמידית, שזה קיום הנמצאים והרכבת הנפרדים, ובדרך טבעי כל יום קבוע הזנה לאלפי אלפים בלי מספר נמצאים, מזון, אשר כל אחד יזון מן הטבע, הוא פועל מורה על חכמה ושלמות וכבוד השי"ת למבין, יותר ממה שמורה הנסים. ולכן אמרו (ברכות שם) 'משום דאיתא באלפא ביתא' - שענין 'אלפא ביתא' מורה על סידור טבעי, שאינו מדלג, רק הולך מאלף עד תינו. ולכן בברכת המאורות בחול ושבת סדרו באלפי ביתא, והוא כמו סידור הטבע, שמתנהג בלא מרוצה, רק שהולכין הסבות קשורות והעלולים מסודרים, ובאופן הסידור הטבעי אם נותן מזון להנמצאים, אז הוא ענין פלא. וזה (תהלים קמה, טז) "ומשביע לכל חי רצון".

15. שו"ת ציץ אליעזר - חלק ו סימן יב

ומדוע תפס רש"י דוקא הני ב' מזמורים? אבל לפי [דבריו] הנ"ל מיושב שפיר, מפני שבמזמור הללו את ה' מן השמים מפורש הודאת הטבע, והנהגת בשמים ובארץ וכל אשר בהם ויוצרים וקוננם ומודים כי נשגב שמו לבדו, וכן במזמור הללו קל בקודשו מפורש אופני דרכי ההודיה, וכי על כל נשימה ונשימה תהלל קה וכו' ע"כ וע"ש עוד באריכות.

16. ערוך השולחן - אורח חיים סימן נא סעיף ג

דבאמת עיקר ברכת פסד"ז מתחלת מן האב הרחמן המהולל ובהכרח לומר כן שהרי כל ברכה הוא מעין הענין שאנו מברכין על זה והרי מן ברוך שאמר עד המהולל בפה עמו אין בה כלל מענין הילול וזמירות ולפ"ז באמת הברכה מתחלת באמצע ורק הסמיכו לזה הך דברוך שאמר עד ברוך שמו מפני שרצו אנשי כנסת הגדולה להזכיר בראשית התפלה איך שהעולם נברא במאמרו של הקב"ה ואיך שבטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית וזהו ברוך עושה בראשית

IV. Az Yashir - A Song for the Future

17. תוספת ברכה (לבעה"מ "תורה תמימה") - פרשת בשלח פרק טו פסוק א

לפלא, כי בתחלת דברי השירה על ניסי ה' על הים הניח מלהזכיר את הנס היסודי והעקרי, מחשבת הים על פרעה ורכבו ופרשיו, וזכר אותו רק לאחר גמר השירה, כי בא סוס פרעה ורכבו ופרשיו בים וישב ה' עליהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (להלן פסוק יט), שכל זה הוא נס עקרי... ופתח בדבר קל שאין ניכר בו נס נראה והכרחי, בירידת סוס ורכבו בים, שדבר כזה, טביעת סוס ורכבו יקרה לפעמים... ואם כן מה ראה משה להעמיד על נס דבר קל. רגיל וטבעי כזה בראש שירה אשר כולה אומרת נסים ונפלאות?

ואפשר לפרש עפ"י הלשון אז ישיר, שדייקו (סנהדרין צא, ב) למה כתיב בלשון עתיד, ולא אז שר, בלשון עבר... ופירשנו דלשון זה מרמז על דורות הבאים, לשיר שירי תהילה לה' על הנסים שעושה לישראל ולכן כתיב אז ישיר.

והנה ידוע הוא, כי בדורות העתידים, בגלות ישראל חדלו להראות נסים גלויים ובולטים, ורק נסים כאלה היוצאים ממקרים טבעיים, נסים כאלה לא תמו ולא יתמו מישראל, ומי שעין בוחן לו ולב מבין - הוא יראה וירגיש גם במהלכים טבעיים מכלל חיי ישראל באומות, בכלל ובפרט, קרני אור השגחה ממרום. ואת זה רצה משה להאמית לישראל ולרמז להם, כי כאשר יראו דורות הבאים מקרים וגלגולים שונים בחיי ישראל וקיומם בארצות גלותם - לא יתלו את המקרים במהלך טבעי, כי אם במקור נסי העטוף וצפון במלבושים טבעיים... למשל טביעת סוס ורכבו... בהכל ובכולם צפונה השגחה פרטית. וזה עיקר גדול באמונה.

18. פרשת בשלח פרק יד

(כא) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עָנָה כַּל הַלַּיְלָה וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחִרְבָּה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם. (כו) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיִּשָּׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶךְ לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַר יְהוָה אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם.

19. משנה ברורה - סימן נא ס"ק יז

יאמר שירת הים בשמחה וידמה בדעתו כאלו באותו היום עבר בים. והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו (זוהר הקדוש):

20. רמב"ן - פרשת בא פרק יג פסוק טז

הנה מעת היות ע"ג בעולם מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים בידעתו הפרטית ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון (תהלים עג יא), ומהם שיוודו בידעה ומכחישים בהשגחה ויעשו אדם כדגי הים שלא ישגיח האל בהם ואין עמהם עונש או שכר, יאמרו עזב ה' את הארץ. וכאשר ירצה האלהים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשנוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל בטול הדעות האלה כלם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול..

ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון... וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלקים...

וכוונת כל המצות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין א-ל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלהיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו...

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון...

Takeaways:

1. Pesukei D'zimra is our intro to tefillah. We settle our minds and praise before we ask
2. At its core, we praise Hashem for providing our daily needs and for sustaining nature
3. We don't recite Hallel every day, as this would overemphasize supernatural events of past
 - a. Instead, we say Pesukei D'zimra which highlights Hashem's daily hand in nature
4. Even Az Yashir is really about using miracles of the past to see Hashem in everyday life
 - a. This reestablishes our faith in Hashem which is the perfect mindset for tefillah